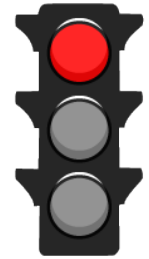

**Risker i upphandling av varor
inom IT och telekom**

Risker i upphandling av varor inom IT och telekom:

- Huvudsakliga risker för kränkningar av ILO:s kärnkonventioner i produktionen av IT produkter rör förbud mot barnarbete, rätten till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, rätten till skälig lön, och rätten att organisera sig. Utöver detta förekommer risker för kränkningar av rätten till liv och rätten att inte utsättas för tortyr i förhållande till utvinning av konfliktmineraler, samt grova kränkningar av medborgerliga och politiska rättigheter, bland annat yttrandefrihet, inom telekomsektorn.
- Risker i leverantörskedjan hittas främst i utvinningen av metaller och mineraler som insatsvaror, i produktionen och komponenttillverkningen, samt kopplat till telekomoperatörers verksamhet. På grund av långa och komplexa leverantörskedjor är spårbarheten och transparensen ofta bristfällig.
- Typiska problem i produktionen av ovannämnda varor och tjänster är bristande hälso- och säkerhetsrutiner, extrema arbetstider, bristande fackliga rättigheter och ingen anställningstrygghet, barn- och tvångsarbete. Utvinningen av vissa mineraler bidrar i en rad länder och regioner till att finansiera väpnade grupper och på så sätt bidra till pågående konflikter. En stor del av arbetskraften inom komponentstillverkningen består av migranter som erhåller låga löner, tvingas arbeta oskälig övertid samt lever under svåra boendeförhållanden. Telekomoperatörers tjänster har använts och kan användas av repressiva regimer i syfte att kontrollera, övervaka och lagra medborgares data.
- Branschinitiativ och riktlinjer:
 - *EICC, Electronic Industry Citizenship Coalition*, är en global branschorganisation för elektronikföretag. Företag som är medlemmar i organisationen skriver under en uppförandekod och åtar sig att genomföra återkommande revisioner i produktionsleden. EICC arbetar även aktivt med att öka spårbarheten av konfliktmineraler.
 - *Electronics Watch* är ett europeiskt initiativ av ickestatliga organisationer som vill stärka arbetsrätten i den globala IT-industrin. Medlemmar, myndigheter och statliga institutioner åtar sig att använda organisationens sociala krav i upphandlingar och får i sin tur tillgång till kontinuerliga rapporter från partnerorganisationer i produktionsländerna som bevakar kravens efterlevnad.
 - *Conflict-Free Sourcing Initiative (CFSI)* genomför tredjepartsgranskningar som ska garantera att smältverk är fria från konfliktmineraler. Verktuget sköts av GeSI, Global e-Sustainability Initiative och branschorganisationen EICC.
 - *The Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act* är ett amerikanskt lagpaket från 2010 vars sektion 1502 innehåller krav på att samtliga i USA börsnoterade företag, där konfliktmineraler är ”nödvändiga för funktionen eller i produktionen” av produkterna, från 1 januari 2013 måste redovisa ursprunget av alla konfliktmineraler i sin produktion.
 - *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas* är ett ramverk som ger vägledning för företag i hur man ska arbeta med spårbarhet och kontroll av sina leverantörskedjor av mineraler för att undvika illegal handel.

HÖG RISK

Följande länder står för den huvudsakliga produktionen av relevanta varor (högriskländer i kursivt):

Råolja	Raffinering av olja	Plasttillverk	Tillverkning	Telekom	Beryllium	Koltan	Palladium	Platina	Tantal	Tenn
<i>Saudiarabien</i>	USA	<i>Kina</i>	<i>Kina</i>	<i>Azerbajdzjan</i>	USA	<i>Brasilien</i>	<i>Ryssland</i>	<i>Sydafrika</i>	<i>Mocambique</i>	<i>Kina</i>
<i>Ryssland</i>	<i>Kina</i>	<i>Mexiko</i>	<i>Malaysia</i>	<i>Iran</i>	<i>Kina</i>	Kanada	<i>Sydafrika</i>	<i>Ryssland</i>	<i>Brasilien</i>	<i>Indonesien</i>
USA	<i>Ryssland</i>	<i>Taiwan</i>	<i>Vietnam</i>	<i>Kina</i>	<i>Mocambique</i>	<i>Nigeria</i>	USA	<i>Zimbabwe</i>	<i>DRK</i>	<i>Peru</i>
<i>Iran</i>		<i>Thailand</i>	<i>Taiwan</i>	<i>Tadzjikistan</i>		<i>Mocambique</i>	Kanada		<i>Rwanda</i>	<i>Bolivia</i>
<i>Nigeria</i>		<i>Indien</i>	USA	<i>Vitryssland</i>		<i>Rwanda</i>	<i>Zimbabwe</i>		<i>Etiopien</i>	<i>Brasilien</i>
<i>Venezuela</i>			<i>Indonesien</i>			<i>DRK</i>			<i>Nigeria</i>	<i>DRK</i>
									<i>Burundi</i>	

Om risker i branschen för IT och telekom

Branschen bedöms vara av hög risk. Längst ner i leverantörskedjan, i gruvorna från vilka metaller och mineraler utvinns, är arbetsförhållandena grovt undermåliga och kränkningar av förbudet mot barnarbete samt rätten till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor är vanligt förekommande. Därutöver finns risk för att gruvdriften, genom handel med konfliktmineraler, främjar kränkningar av rätten till liv samt rätten att inte utsättas för tortyr. Även inom telekomsektorn finns det hög risk för grova kränkningar av medborgerliga och politiska rättigheter, bland annat yttrandefriheten.

Risker i leverantörskedjorna

ELEKTRONIK	Elektronikprodukter är materialintensiva och består av plaster, metaller, mineraler och andra komponenter. De globala elektronikföretagen har produktionsanläggningar i högriskländer.
PRODUKTION OCH KOMPONENT- TILLVERKNING	De sista leden i elektroniktillverkning sker i hög utsträckning i Kina, Vietnam, Indonesien, Taiwan, Malaysia och Mexiko. Industrin utmärks av långa arbetsdagar, farlig arbetsmiljö, ingen eller obetald ledighet, löner som inte går att leva på och bristfälliga fackliga rättigheter. ⁱ Det har även rapporterats om att arbetare åläggs straffavgifter, att anställningsavtal undanhålls och att adekvat skyddsutrustning saknas, trots höga hälsorisker med anledning av hantering av kemikalier, tungmetaller och svetsning. ⁱⁱ Arbetskraften inom industrin utgörs inte sällan av korttidsanställda och migranter, som systematiskt diskrimineras. Extremt övertidsarbete är symptomatiskt för industrin och ofta rör det sig om påtvingad övertid. I vissa kinesiska fabriker rapporteras varje arbetare ha arbetat övertid totalt mellan 48 och 136 timmar per månad. Arbetarna får ofta inte ens en ledig dag i veckan. Under lågsäsong kan arbetarna däremot påtvingas ledighet utan lön. Lönen som utbetalas går inte att leva på och oftast är det en lön på ackord dvs. en lön som baseras på färdigställt moment. Ett utbrett problem på elektronikfabriker i Kina är studenter vilka påtvingas praktik som uppges vara ett led i deras utbildning, trots brist på relevans. Förutom påtvingat arbete, tvingas studenterna arbeta övertid och nattpass. ⁱⁱⁱ Även i Europa har det rapporterats om migrantarbetare som har utsatts för press och låga löner i elektroniktillverkningsindustrin. ^{iv}
MINERALER/ METALLER	utvinns ofta i ovanstående högriskländer, där barnarbete är vanligt förekommande inom gruvnäringen. Övriga risker rör bland annat höga hälso- och säkerhetsrisker samt låga löner, diskriminering av migrantarbetare, samt kränkningar av rätten till föreningsfrihet och organisationsfrihet. Andra kränkningar som uppmärksammats är brist på dricksvatten i gruvorna och bristande sjukvård på plats. Sjukhus/tillgång till vård ligger långt ifrån gruvorna och gör det omöjligt för arbetarna att få vård i tid. Skyddskläder och annan skyddsutrustning saknas ofta. Gruvindustrin påverkar även lokalbefolkningens försörjningsmöjligheter genom förorening av vatten och odlingsbar mark. ^v För att göra utrymme för utvinningen sker ofta tvångsflyttningar av lokalbefolkningen och inte sällan sker detta utan erforderlig kompensation. ^{vi} Utvinningen av vissa mineraler, framför allt, tenn, tantal, guld och volfram bidrar bland annat i Demokratiska Republiken Kongo, Afghanistan, Centralafrikanska Republiken, Colombia och Myanmar till att finansiera väpnade grupper och på så sätt bidra till pågående konflikter. Mineralerna har därför kommit att klassas som konfliktmineraler. ^{vii viii}

PLAST

Kedjan för plast består av följande steg: oljeutvinning – raffinering – tillverkning – formgjutning. Beroende på var oljeutvinningen och raffineringen sker kan det finnas problem med bristande arbetsvillkor. Vad gäller tillverkning står Kina för 15 procent av världsproduktionen.^{ix} Formgjutning sker i industrialiserade länder. Tillverkningsindustrin i Kina karaktäriseras av extremt låga lönenivåer, långa arbetsdagar, farlig arbetsmiljö, ingen eller obetald ledighet och brist på fackliga rättigheter. Lön betalas ofta per ackord.^x

TELEKOM

Telekomoperatörers tjänster har använts, och kan användas, av repressiva regimer i syfte att kontrollera, övervaka och lagra medborgares data. I uppmärksammade fall i Iran, Azerbajdzjan och Kina har oppositionella frihetsberövats i ett flertal år och utsatts för tortyr.^{xi}

-
- ⁱ Electronics Watch, http://electronicswatch.org/en/our-story_2459916
- ⁱⁱ DanWatch, *Servants of Servers – Rights violations and forced labour in the supply chain of ICT equipment in European universities*, oktober 2015, http://electronicswatch.org/en/servants-of-servers-rights-violations-and-forced-labour-in-the-supply-chain-of-ict-equipment-in-european-universities_1846593.pdf
- ⁱⁱⁱ DanWatch, *IT workers still pay the price for cheap computers*, november 2013, https://peopleandplanet.org/dl/dell_report.pdf; International Trade Union Confederation, *Survey of violations of Trade Union Rights – China*, <http://survey.ituc-csi.org/China.html?lang=en#tabs-3>
- ^{iv} c't Magazin, *Shenzhen an der Elbe*, nr 21/2013, 2013-09-21, <http://www.heise.de/ct/ausgabe/2013-21-Das-System-Foxconn-funktioniert-auch-in-der-EU-2313618.html>
- ^v ILO, *Occupational safety and health in the mining (coal and other mining) sector*, 2014-12-05, http://www.ilo.org/safework/industries-sectors/WCMS_219026/lang--en/index.htm
- ^{vi} Swedwatch, *Platinautvinning med risker – Vilket ansvar har svenska företag i Sydafrika?*, oktober 2013, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/swedwatch_-_platinautvinning_med_risker.pdf
- ^{vii} Mineraler vars brytning ger näring till väpnade konflikter. Grunddefinitionen i USA:s Dodd-Frank-lag är kassiterit, kolumbit-tantalit (koltan), guld och volframit, såväl som derivaten tenn, tantal och tungsten, i den mån dessa mineraler har ursprung i DR Kongo eller något av de nio grannländerna. Se www.sec.gov/rules/final/2012/34-67716.pdf
- ^{viii} Swedwatch, *Far from Reality – How the EU falls short in preventing the illicit trade of conflict minerals*, juni 2016, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/tmp/80_kongo_enkelsidor.pdf
- ^{ix} PlasticsEurope, *The plastics value chain*, <http://www.plasticseurope.org/plastics-industry/value-chain.aspx>
- ^x ILO, Working Paper No. 267, *Working conditions of contract workers in the oil and gas industries*, 2010, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_161194.pdf; NRDC, *More reports of unsafe work conditions in the oil and gas industry, this time for Hispanic workers*, 2014-05-27, <https://www.nrdc.org/experts/amy-mall/more-reports-unsafe-work-conditions-oil-and-gas-industry-time-hispanic-workers>
- ^{xi} Swedwatch, *Passive Observers or Defenders of Human Rights*, december 2010, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/swedwatch_-_passive_observers_or_active_defenders_of_human_rights.pdf